

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/13/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8112220853
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 03. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8112220853.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Fiľakovského a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci žalobkýň: 1. C. W., nar. XX. XX. XXXX, bytom M. M. - K. XXX a 2. V. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom M. M. - K. XXX, právne zastúpených JUDr. Františkom Komkom, advokátom so sídlom v Prešove, Hlavná 27 proti žalovaným: 1. F. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom M. M. - K. XXX a 2. M. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom M. M. - K. XXX, právne zastúpeným JUDr. Oľgou Michalíkovou, advokátkou so sídlom v Prešove, Francisciho 35 o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi M. X., o odvolaniach účastníkov proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 31. 03. 2014, č. k. 17C/138/2012-68 takto jednohlasne

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a výroku o trovách konania.

Zrušuje rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom určil, že parcela č. 1919/4 - záhrady o výmere 520 m² a parcela č. 1919/5 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 80 m², zapísané na LV č. XXXX, k. ú. M. M. patria do dedičstva po poručiteľovi M. X. v podiele 1. Čo do zvyšku žalobu zamietol. Ďalej vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázanú skutočnosť, podľa ktorej vlastnícke právo žalovaného v 1.rade k parcelám č. 1919/4 a č. 1919/5 vedeným na LV č. XXXX, k. ú. M. M. bolo zapísané na základe osvedčenia zo dňa 09. 07. 1999. Parcely č. 1919/4 a č. 1919/5 vznikli z pôvodnej parcely č. 1919/4 o výmere 600 m². V osvedčení zo dňa 09. 07. 1999 sa uvádza, že pôvodná parcela č. 1919/4 bola nadobudnutá darom od rodičov, avšak len zlým zameraním došlo k jej opomenutiu. K nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním malo dôjsť ku dňu vydania osvedčenia 09. 07. 1999. Osvedčenie bolo vydané po úmrtí poručiteľa M. X., zomrelého dňa XX. XX. XXXX. Vychádzajúc z darovacej zmluvy uzatvorenej medzi nebohým M. X. a žalovanou v 2.rade ako darcami a žalovaným v 1.rade ako obdarovaným dňa 13. 07. 1998 predmetom darovania bola garáž, stodola, chliev, parcela č. 1918/2 - zastavaná plocha o výmere 269 m² a parcela č. 1919/2 - záhrada o výmere 657 m², ktoré boli zamerané geometrickým plánom č. 151/1998. Vklad tejto darovacej zmluvy bol povolený dňa 22. 01. 1999 pod č. V 3997/1998. Ak nebohý M. X. a žalovaná v 2.rade chceli darovať žalovanému v 1.rade i parcelu 1919/4 bolo potrebné to urobiť vo forme písomnej darovacej zmluvy, nakoľko vlastníctvo k nehnuteľnej veci podľa ust. § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa nadobúda vkladom do katastra nehnuteľnosti. Z tohto dôvodu argumentácia žalovaných, že došlo k darovaniu parcely č. 1919/4 v roku 1986 sa nepovažovala za pravdivú, pretože k takémuto úkonu bolo potrebné pristúpiť predpísaným spôsobom. Žalovaný

v 1.rade nepreukázal, aby sa ujal držby ako dobromyseľný držiteľ v dobrej viere, že je vlastníkom nehnuteľností, pretože mohol mať pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu od každého subjektu práva vyžadovať, pochybnosti o existencii svojho práva, a to preto, lebo zo známych skutočností týkajúcich sa nadobúdania vlastníckeho práva musel poznať, že nie je subjektom tohto práva. Táto dobrá viera sa posudzuje z hľadiska objektívneho so zreteľom na konkrétne okolnosti a nemožno vychádzať len zo subjektívnych predstáv žalovaného v 1.rade. Napokon ani svedeckými výpoveďami nebolo preukázané vydržanie nehnuteľností tvoriacich predmet sporu. Podľa svedeckých výpovedí poručiteľ tento svoj majetok dal do užívania žalovanému v 1.rade a až tesne pred svojou smrťou urobil darovaciu zmluvu, ktorou previedol na žalovaného v 1.rade parcely č. 1918/2 a č. 1919/2. Parcela č. 1919/4, ktorá na základe osvedčenia mala prejsť na žalovaného v 1.rade bola v darovacej zmluve opomenutá. Osvedčenie z 09. 07. 1999 napadli žalobkyne žalobou podanou na súde dňa 18. 08. 2000. Týmto dňom prestala žalovanému v 1.rade plynúť vydržacia doba. Okrem toho k platnému prevodu vlastníckeho práva sa vyžadovala písomná zmluva a vlastnícke právo sa nadobúdalo až zápisom do katastra nehnuteľností. Žalovaný v 1.rade nesplnil všetky podmienky vydržania, a preto súd žalobe vyhovel, avšak len v rozsahu 1 , nakoľko druhá polovica nehnuteľností patrí žalovanej v 2.rade z titulu BSM.

Výrok o trovách bol odôvodnený ust. § 142 ods. 2 O. s. p..

Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolania všetci účastníci.

Žalobkyne navrhli rozsudok zmeniť tak, aby ich žalobe bolo v celom rozsahu vyhovené. Ako dôvod uviedli, že súd prvého stupňa nemohol sám vyporiadať bezpodielové spoluvlastníctvo nebohého M. X. a žalovanej v 2.rade, nakoľko k tomu mohlo dôjsť len v rámci konania o dedičstve.

Zmeny rozhodnutia sa domáhali i žalovaní, ktorí požadovali žalobu v celom rozsahu zamietnuť. Alternatívne navrhli rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Ako dôvod uviedli, že v konaní neboli vykonané všetky dôkazy navrhnuté žalovaným v 1.rade. Nebol vypočutý svedok V. S., ktorý sa skôr nemohol dostaviť na súd, pretože vykonával práce vodiča kamiónu v rámci EÚ. Na základe vykonaných dôkazov sa dospelo k nesprávnym skutkovým zisteniam. Odôvodnenie rozhodnutia nezodpovedá ani výkladu ust. § 129 a § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto výkladu, ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená. Na preukázanie dobromyseľnosti sa nevyžaduje platný právny dôvod nadobudnutia vlastníctva tak, ako na preukázanie nadobudnutia vlastníctva. Oprávnený držiteľ preukazuje existenciu nadobúdacieho titulu, aj keď neplatného. V prípade pochybností, či ide o držbu oprávnenú platí vyvrátiteľná domnienka, že držiteľ je oprávneným držiteľom. V takom prípade ten, kto popiera napríklad dobromyseľnosť držiteľa, má dôkazné bremeno na preukázanie neoprávnenej držby. Žalobkyne takúto skutočnosť nepreukázali, a teda neunesli dôkazné bremeno. Žalovaný v 1.rade sporné nehnuteľnosti už od roku 1985 - 1986 užíval nepretržite a nerušene ako svoje vlastné po dobu viac ako 10 rokov, čím boli splnené podmienky nadobudnutia vlastníctva vydržaním a tým v zmysle ust. § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa stal ich vlastníkom. Žalobkyne sa pôvodne domáhali vyslovenia neplatnosti osvedčenia a až neskôr zmenili petit žaloby na určenie, že žalovaný v 1.rade nie je oprávneným držiteľom. Až dňa 27. 08. 2012 navrhli zmenu žalobného petitu na určenie, že parcely č. 1919/4 a č. 1919/5 patria do dedičstva po poručiťovi M. X.. Poručiteľ však bol vlastníkom iba 1 týchto nehnuteľností, pričom vlastníčkou druhej polovice bola jeho manželka žalovaná v 2.rade. Takáto žaloba mala byť v celom rozsahu zamietnutá. K zmene žaloby navyše došlo až po uplynutí 10 rokov od vydania osvedčenia o vydržaní, teda po uplynutí zákonnej lehoty na jej podanie. Preto žalovaní namietali a namietajú premlčanie tohto práva. Žalobkyne rozsah dedičstva v dedičskom konaní odsúhlasili a uzatvorili dedičskú dohodu. O osvedčení vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam mali v čase dedičského konania plnú vedomosť.

Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 212 O. s. p., preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že len odvolanie žalobkyň smerujúce proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti je opodstatnené.

V časti, ktorou bolo žalobe žalobkyň čiastočne vyhovené sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvedený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho

konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia v jeho vyhovujúcej časti je potrebné uviesť, že vydržanie predstavuje jeden zo spôsobov pôvodného nadobudnutia vlastníckeho práva. V prípade splnenia zákonom určených podmienok dochádza k nemu priamo zo zákona. Zákonnými podmienkami vydržania, pokiaľ právny poriadok tento spôsob nadobúdania vlastníctva pripúšťa, vo všeobecnosti sú oprávnená držba, uplynutie zákonom stanovenej vydržacej doby a spôsobilý predmet vydržania. Pritom, a to je potrebné osobitne zdôrazniť, právne následky nastávajú len vtedy, ak sú zároveň splnené všetky jeho podmienky.

Kto je držiteľom oprávneným, upravuje Občiansky zákonník v ust. § 130 ods. 1. Podľa tohto ustanovenia, ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

Dobromyseľnosť ako vnútorný psychický stav nemožno priamo dokázať. Možno o nej usudzovať len z okolností, v ktorých sa tento psychický stav navonok prejavuje. Základným rozlišujúcim kritériom je či držiteľ veci alebo vykonávateľ práva pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na všetky okolnosti daného prípadu rozumne od neho požadovať, mohol alebo nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec, ktorú fakticky ovláda alebo právo, ktoré vykonáva, patria. Okolnosti, z ktorých možno usudzovať na existenciu dobromyseľnosti musí v spore preukázať držiteľ veci, resp. vykonávateľ práva. Dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať aj k okolnostiam, za ktorých vôbec mohlo vecné právo vzniknúť, teda aj k právnomu dôvodu, ktorý by mohol mať za následok vznik práva.

Právny poriadok platný na území Slovenska od 01. 01. 1951 pri právnych úkonoch týkajúcich sa nadobúdania vlastníctva k nehnuteľnostiam vyžadoval osobitnú písomnú formu. Je to zrejmé z ust. § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. účinného od 01. 01. 1951 do 31. 03. 1964, ako aj z ust. § 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. účinného od 01. 04. 1964. V čase uzatvárania neformálnej darovacej zmluvy, na základe ktorej mal žalovaný v 1. rade nadobudnúť nehnuteľnosti tvoriace predmet tohto sporu už niekoľko desaťročí platila zákonná povinnosť uzatvárať zmluvy o prevode nehnuteľností v písomnej forme. Išlo o tak všeobecne známu právnu povinnosť, ktorá vylučovala, aby sa žalovaný v 1. rade mohol považovať za vlastníka nehnuteľností získaných na základe neformálnej darovacej zmluvy. Ak sa teda žalovaný v 1. rade uchopil držby na základe neformálnej darovacej zmluvy, nemohol byť vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom nehnuteľností, a to ani v prípade, ak bol presvedčený, že takáto neformálna zmluva na nadobudnutie vlastníctva k nehnuteľnosti stačí. Držba nehnuteľností opierajúca sa o neformálnu zmluvu nemôže viesť k vydržaniu.

Žalovaný v 1. rade navyše v osvedčení zo dňa 09. 07. 1999 (č. I. 4 spisu 7C/271/2000) uviedol, že nehnuteľnosti získal darom od svojich rodičov, avšak zlým zameraním boli opomenuté sporné nehnuteľnosti. Medzi žalovaným v 1. rade a jeho rodičmi, nebohým M. X. a žalovanou v 2. rade, bola preukázateľne uzatvorená len jedna darovacia zmluva, a to dňa 13. 07. 1998 (č. I. 5 spisu 7C/271/2000), predmetom ktorej ale boli iné nehnuteľnosti, a to garáž, stodola, chliev, parcela č. 1918/2 a parcela č. 1919/2. V zmluve boli jej účastníci upozornení na to, že právna účinnosť tohto právneho úkonu nastane udelením vkladu do katastra nehnuteľností. Žalovaný v 1. rade teda mal vedomosť o potrebe nielen zachovania písomnej formy darovacej zmluvy, ale aj vkladu do katastra nehnuteľnosti ako predpokladu pre nadobudnutie vlastníctva.

Ani vydanie osvedčenia podľa ust. § 2 a nasl. zákona č. 293/1992 Zb. nezbavovalo súd povinnosti skúmať, či boli splnené zákonné podmienky nadobudnutia vlastníctva nehnuteľností vydržaním a či boli odstránené pochybnosti o oprávnenej držbe pred vydaním osvedčenia alebo aj po jeho vydaní. Okrem toho novelizáciou zákona č. 293/1992 Zb. uskutočnenému zákonom č. 393/2000 Z. z. boli vypustené ust. § 2 - § 9 tohto právneho predpisu upravujúce podmienky a postup pri zápise za vlastníka do evidencie nehnuteľností. Stalo sa tak ešte predtým ako vôbec mohla uplynúť 10-ročná doba počítaná odo dňa zápisu do evidencie nehnuteľností, po uplynutí ktorej sa zapísaná osoba mala stať vlastníkom zapísanej nehnuteľnosti na základe vydržania podľa ust. § 2 ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb. v znení účinnom do 30. 11. 2000. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že žalobkyne v lehote do 30. 11. 2000 spochybnili postavenie žalovaného v 1. rade ako oprávneného držiteľa, a to žalobou podanou dňa 18. 08. 2000. Hoci

neskôr žalobu na určenie, že žalovaný v 1.rade nie je oprávneným držiteľom zmenili na žalobu o určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi M. X., prebiehajúce konanie, v ktorom sa spochybňuje nadobudnutie vlastníckeho práva žalovaným v 1.rade bráni tomu, aby počas tohto konania mohlo dôjsť k završeniu procesu vydržania. Pre začiatok a trvanie vydržacej doby sa v zmysle ust. § 134 ods. 4 Občianskeho zákonníka primerane použijú ustanovenia o plynutí premlčacej doby, teda i ust. § 112 Občianskeho zákonníka upravujúce spočívanie plynutia premlčacej doby.

Neopodstatnenou je i námietka premlčania. Vlastnícke právo predstavuje právo, ktoré premlčaniu nepodlieha, čo je zrejmé z ust. § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

S prihliadnutím na vyššie uvedené odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. rozsudok, s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a výrok o trovách konania, ako vecne správny potvrdil.

Zároveň zrušil rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. f) a ods. 2 O. s. p.).

Z odôvodnenia rozhodnutia nie je zrejmé, akým spôsobom a či vôbec bolo vyporiadané bezpodielové spoluvlastníctvo nebohého M. X. a žalovanej v 2.rade k sporným nehnuteľnostiam. Smrťou jedného z manželov dochádza k zániku manželstva v súlade s ust. § 21 Zákona o rodine. Takýto zánik manželstva má za následok i zánik BSM, čo vyplýva z ust. § 148 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Pri takomto zániku BSM nemôže dôjsť k vyporiadaniu BSM v akomkoľvek konaní. Platí totiž ust. § 175l ods. 1 O. s. p., podľa ktorého, ak má poručiteľ v čase svojej smrti s pozostalým manželom majetok v BSM, o ktorého vyporiadaní sa nezačalo konanie na súde, vyporiada sa tento majetok v konaní o dedičstve podľa osobitného predpisu. Ak nehnuteľnosti tvoriace predmet sporu patrili do BSM nebohého M. X. a žalovanej v 2.rade a o ich vyporiadaní sa nezačalo konanie na súde, pre čiastočné zamietnutie žaloby neexistoval dôvod, nakoľko k vyporiadaniu dedičstva nemohlo dôjsť v žiadnom inom konaní než v rámci konania o dedičstve.

Súd prvého stupňa, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 O. s. p.) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.